

Epilog

Du har nu läst om Skyddsvärnets första hundra år – ett händelserikt sekel i det svenska samhället i sin helhet och inom Skyddsvärnets verksamhetsområde. Vi tänkte nu spana in i framtiden och fundera på vad den kan komma att innebära för Skyddsvärnet, våra klienter, uppdragsgivare, medlemmar och för samhället i stort.

Medmänsklighet och olika former av individuella stödinsatser kommer det med all säkerhet att finnas stora behov av även i framtiden. Skyddsvärnets motto ”hjälp till självhjälp” kommer fortsätta att vara en ledstjärna för oss i alla våra

Skyddsvärnets direktor
Nilla Helgesson och
ordförande Gunnar
Engström.

Foto: Denny Lorenzen.

kontakter med klienter. Ett sådant förhållningssätt innebär att vi bemöter våra klienter på ett respektfullt sätt och visar vår tilltro till människors inneboende kraft och deras resurser att själva ta ansvar för sina liv.

Att olika stödinsatser utgår från allas lika värde oavsett ålder, kön, funktionshinder, social ställning, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning kommer att bli än mer betydelsefullt i framtiden. Insatserna ska vara kvalitativa och långsiktiga. Men behovet av utvärderingar (evidens) kommer fortsätta att öka – och det kommer att krävas resurser.

Redan i dag, år 2010, märks svårigheterna med att få pengarna att räcka till för samhällets välfärdstjänster. Det arbete som utförs av den ideella sektorn har blivit synligare och kan också komma att utökas. Trots det kommer de ekonomiska resurserna inom välfärdsområdet att minska. Det innebär att den ideella sektorn kommer att fortsätta att växa och bli en viktig aktör inom området vård och omsorg. Och det, i sin tur, innebär att det kommer att ställas högre krav på den ideella sektorn och på vad den kan erbjuda!

1970- och 1980-talen, då pengarna bara ”kom” till Skyddsvärnet (som det står i boken), blir det ingen repris på i framtiden. Inför kommande decennier behöver Skyddsvärnet hitta flera olika alternativ för att få in resurser i organisationen, så att arbetet med att förebygga brott och social utslagning kan fortsätta.

Skyddsvärnet har, förutom den löpande verksamheten, en viktig uppgift i att fortsätta visa på de grupper av personer som faller utanför samhällets skyddsnet. Vi ska kunna starta verksamheter för att undanröja hinder för dessa personer. Skyddsvärnet ska fortsätta vara en spjutspets eller plogbill inom socialt arbete. För det arbetet kommer volontärerna (personer som ideellt ger av sin tid) att bli än viktigare. De kommer att utgöra en betydande del av verksamheten inom området social vård och omsorg. För arbetssökande ökar ideellt volontärarbete dessutom de egna möjligheterna att senare komma ut i arbetslivet tack vare vunna erfarenheter från den ideella sektorn.

Skyddsvärnet kommer fortsätta utveckla organisationen så att den får en större bredd med större möjligheter att stödja klienten genom hela vårdkedjan.

Skyddsvärnets olika samarbeten med andra organisationer kommer framöver att utvecklas och utökas i betydelse. Övåntade konstellationer kan – och bör – uppstå. Redan i dag ligger Skyddsvärnet långt fram bland annat genom att samarbeta med andra organisationer i gemensamma projekt.

Skyddsvärnets verksamhet inom området social vård och omsorg kommer att behövas även i framtiden. Stödinsatser och metoder må förändras och bytas ut,

men det kommer alltid att finnas personer som, under kortare eller längre perioder, faller igenom samhällets skyddsnät och är i behov av kvalificerade stödinsatser. Här kommer Skyddsvärnet fortsatt att vara en viktig aktör.

Skyddsvärnets styrelse 2010: F.d. biträdande riksåklagaren Solveig Riberdahl, prästen i Svenska Kyrkan, presidenten i ICPA (International Prison Chaplain Association) Birgitta Winberg, f.d. kriminalvårdsdirektören Gunnar Engström, ordförande, med.dr, psykiatern Orsolya Hoffman, kanslichefen vid Riksåklagaren Bertil Metzger, skattmästare, författaren, TV-producenten Dick Sundevall, direktorn Nilla Helgesson och f.d. informationschefen Gunilla Wiklund, vice ordförande. På bilden saknas psykologen Sigismund Bergelt och riksdagsledamoten (s) Elisebeth Markström.

Foto: Denny Lorenzen.

Litteratur och intervjuade personer

- Aftonbladet, Arbetet, Dagens Nyheter, Social-Demokraten/Morgon-Tidningen, Stockholms-Tidningen och Svenska Dagbladet. Tidningsklipp från åren 1928–1957.
- Andersson, Magnus: Stockholms årsringar. Stockholmia förlag 1997.
- Bakom galler i nyliberalismens källarvåning. Pockettidningen R, nr 1 1994.
- Bergström, Gunnar: Kriminalitet som livsstil. Egalité och Johansson & Skyttmo Förlag 1997.
- Bjöl, Erling: Världshistorien efter 1945. 2. De rika länderna. Bonniers 1972.
- Björnsson, Anders (red): Vad våldet har skapat – om brott och straff i svensk och europeisk historia. Carlssons 1994.
- Blomqvist, Hans – Waldetoft, Dan: Zimmermans hotell. Nordiska museets förlag 1997.
- Braun, Åke: Omprövning och förnyelse, men hur gör man? Skyddsvärnet 1991.
- Brott och Straff, antologi, Skyddsvärnet, 2000
- Brottslighet och kriminalpolitik. BRÅ 1995.
- Brottsutvecklingen 1994. BRÅ-rapport 1996:4.
- Brottsutvecklingen i Sverige 1995–1997. BRÅ-rapport 1998:2.
- De nya fångelserna. Förlaget Memento 1980.
- Dialogen. Personaltidning på Björka, årgångar 1977–1979.
- Ekbom, Thomas – Engström, Gunnar m.fl.: Brott, straff och kriminalvård. Natur och Kultur 1992 och 1999
- Eriksson, Torsten: Kriminalvård – idéer och experiment. Norstedts 1967.
- 50 år med frivården. Kriminalvårdsstyrelsens förlag, 1993.
- Fogelström, Per Anders: Minns du den stad. Bonnier, 1964.
- Franck, Hans-Göran: Det barbariska straffet. BRÅ-rapport 1997:3.
- Fridegård, Lars: ”Lars Hård”, Ordfront, 1963
- Frivårdsrapporten. Riksrevisionsverket 1995:36.
- Fångarnas vän. Årgångar 1925–1927.
- Förhandlingar ved de Nordiske Verneforbunds konferanse i Oslo 26 og 27 september 1938.
- Förhandlingar vid Svenska Fångvårdssällskapets andra årsmöte i Stockholm den 17 och 18 juni 1908. A-B Lundgrens Söners boktryckeri 1909.
- Förhandlingar vid Svenska Kriminalistföreningens möte i Stockholm den 19 februari 1923. Centraltryckeriet 1923.
- Green, Anders: Från fem år till livstid. Del 2: En intervjustudie med långtidsdömda fångar. Kriminalvårdsstyrelsen rapport 1996:2.
- Grip, L. och Holgersson, L.: Medmänniskor till stöd för andra. Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare, 1998.
- Gustafsson, Nils: Nyligen frigivna och Skyddsvärnet. Kriminalvårdsstyrelsens förlag 1974.
- Horn, Paridon von och Sundelöf, Fritz: Städernas stad, en Stockholmskrönika i ord och bild. Prisma 1976.

- Hultgren, Karin – Wallmo, Gunilla: Problem kring övervakning på Skyddsvärnet. Stockholms universitet, pedagogiska institutionen 1974.
- Inger, Göran: Svensk rättshistoria. Liber Ekonomi 1977.
- Johanson, Kjell E.: Läsebok i socialt arbete. Sober 1994.
- Johanson, Kjell E.: Arbetarrörelsen och alkoholpolitik. Sober 1977.
- Johanson, Kjell E. (red): Narkotika Legalisering Missbruk. Carlssons 1996.
- Johanson, Kjell E.: Reflexer och reflektioner. Sober 1995.
- Johanson, Kjell E.: Smärre anteckningar från tre decennier. Sober 1989.
- Johanson, Kjell E. (red): Kriminalitet i storstad. Carlssons 1991.
- Jönson, Jan: Stunder av verklighet. En berättelse om Kumla – San Quentin – Samuel Beckett. Wahlström & Widstrand 1994.
- Kriminalvård i frihet – Fångvårdsstyrelsens utredning angående skyddsarbetets organisation m.m. SOU 1949:6.
- Kriminalvårdsstyrelsens anslagsframställningar fram till budgetåret 1992/93.
- Kriminalvårdens officiella statistik 1966. Kriminalvårdsstyrelsen 1997.
- Lamroth, Anika: Kåkfarare. Fängselivet på Långholmen 1946–1975. Stockholmsmonografier 1990.
- Levenskog, Yngve: Institutionssjälavård i Sverige 1932–1989 med särskild hänsyn tagen till fängelsesjälavården. Doktorsavhandling, Uppsala 1997.
- Lindorm, Per-Erik: Stockholm genom sju sekler. Läsförlaget, 1998.
- Ljungström, Albert Wilhelm: Förbrytare. Isaksson 1934.
- Lund, David (red): Skyddsuppfostringsanstalter för barn och ungdom. Kalender 1919.
- Lösdrivare och samhället. Skyddsförbundets skriftserie nr 2 1937.
- Manualen – handbok för lokalt brottsförebyggande arbete, Brottsförebyggande Centrum Stockholms stad 1997.
- Martens, Peter: Familj, uppväxt och brott. BRÅ-rapport 1992:1.
- Matrikel över fångvårdsstaten 1912. Sveriges Fångvårdsmanaförbund.
- Moczydlowski, Pawel: The Hidden Life of Polish Prisons. Indiana University Press 1992.
- Nerman, Ture (red): Svensk arbetarrörelse i ord och bild 1881–1955. Tidens förlag 1956.
- Nordström, Knut: Vad är och vad vill Skyddsvärnet? Fritzes 1925.
- Personalmötesprotokoll från Skyddsvärnet åren 1977–1992.
- Pockettidningen R: 1–2, 2001: ”Inne eller ute”.
- Redogörelse af Centralföreningen till stöd för frigifne för åren 1886-1895. P.A. Norstedt & Söner 1896.
- Regeringens proposition 2009/10:55. En politik för det civila samhället.
- Rudberg, Yngve: Skyddsvård. Skyddsvärnet i Vänersborg 1928.
- Rudstedt, Staffan: I fängelset. Den svenska fångvårdens historia. Tidens förlag 1994.
- Sax, Ulrika och Dederling, Stig. Till hyresgästernas bästa. Stockholmia förlag 2007.
- Sjung & minns 50-talet. Utbildningsförlaget Brevskolan 1991.
- Skyddsvärnet. Tidskrift för skyddsverksamhet, årgångar 1912–1958.
- Skyddsvärnets verksamhetsberättelser för åren 1912–1998.
- Skyddsvärnet: Svenska Fattigvårdsförbundets afdelning för räddningsarbete – berättelse för tiden 9 maj 1910–20 mars 1911 Emil Olssons tryckeri 1911.
- Svenska Fattigvårdsförbundets tidskrift, årgångar 1919–1932.
- Svenska folket om brott och brottsförebyggande åtgärder – en opinionsundersökning. BRÅ 1997.
- Svenska Fångvårdssällskapet 1918–1927. Almqvist & Wiksell 1929.
- Svenska Skyddsförbundets årsredogörelser 1925–1996.
- Svensk fattigvårdstidning, årgångar 1922–1930.
- Tillsyn och övervakning. Skyddsförbundets skriftserie nr 3 1937.

- Thim, Olle (red): I samhällets utkant – ur Stockholms sociala historia. Tidens förlag, Folksam och Utbildningsradion 1989.
- Westin, Gunnar m.fl.: Människans historia 3 – Efterkrigstiden. Natur och Kultur 1993.
- Wiklund, Gunilla (red): Nordiska kriminologer om 90-talet kriminalpolitik. BRÅ/Sober 1990.
- Wirén, August: En arbetsdag på Skyddsvärnets centralbyrå. Centraltryckeriet 1926.
- Wirén, August: Skyddsvärnet: Några upplysningar och önskemål. Emil Olssons tryckeri, 1911.
- Wälivaara, Leonard (red): Från allmosa till kamratstöd. Skyddsvärnet 1985.
- Wälivaara, Leonard: Från Elmira till Roxtuna. Kriminalvårdshistoria. I behov av fostran och utbildning och andra texter och artiklar från 1970- och 80-talen.
- Åhs, Stig och Stenberg, Leif m.fl.: Fångarna i välfärdssamhället – kriminalitet, drogmissbruk och prostitution. Tidens förlag & Folksam 1991.

Interjuvade personer

- Sigismund Bergelt, f.d. vik. föreståndare på Björka
- Anders Bergmark, professor vid Socialhögskolan i Stockholm
- Arne Bogren, f.d. kanslichef på Skyddsvärnet
- Göran Bohlin, f.d. klientansvarig vid Björkahemmet
- Lisbeth Fornell, f.d. behandlingsassistent vid Skyddsvärnet
- Tommy Fällman, f.d. familjevårdschef
- Birgit Hindersson, f.d. frivårdschef
- Marianne Håkansson, f.d. ordförande i Skyddsvärnets styrelse
- Peter Irvell, f.d. direktor vid Skyddsvärnet
- Gunnar Johansson, motivatör vid Norrtäljeanstalten
- Kjell E. Johanson, f.d. ordförande i Skyddsvärnets styrelse
- Ville Karlström, f.d. planeringschef Kriminalvårdsverket
- Gunnar Marnell, f.d. kriminalvårdsdirektör
- Lars Metelius, f.d. familjehemskonsulent vid Skyddsvärnet
- Doris Nordström, f.d. skyddskonsulent
- Henrik Tham, professor i kriminologi, Stockholms universitet
- Sonja Wallbom, förbundssekreterare, RFHL
- Stig Wessman, f.d. kanslichef Skyddsvärnet
- Ronnie Wester, f.d. ekonomiansvarig på Skyddsvärnet
- Bengt Wieslander, f.d. regeringsråd
- Gunilla Wiklund, vice ordförande i Skyddsvärnets styrelse
- Ruth Wächter, f.d. styrelseledamot i Skyddsvärnets styrelse
- Eva Wälivaara, f.d. föreståndare för Björka

Bilaga:

Skyddsvärnets ordföranden och kanslichefer/direktorer samt kansliets adresser genom åren

Ordförande		Byråföreståndare/kanslichef (fr. 1987)/ direktor (fr. 2000)	
Johan Widén	1910–1927	August Wirén	1910–1927
Viktor Almquist	1927–1929	John Lönnberg	1928–1930
Natanael Sandell	1929–1936	Bertil Forsell	1930–1934
Bertil Mogård	1936–1962	Börje Nyblom	1934–1941
Erik Norman	1962–1972	Helmer Eriksson	1941–1972
Olof Burman	1972–1982	Olof Gatte	1972–1982
Kjell E. Johansson	1982–1992	Tomas Uddling	1982–1986
Marianne Håkansson	1992–2004	Arne Bogren	1987–1988
Gunnar Engström	2004–	Stig Wessman	1988–1994
		Peter Irvell	1994–2009
		Nilla Helgesson	2009–

Björkas föreståndare/enhetschefer			
August Wirén	1918–1927	Lennart Wälivaara	1967–1987
Hjalmar Johansson	1927–1942	Eva Wälivaara	1987–1989
B. Thure Svensson	1942–1945	Ingegärd Gustafsson	1989–1992
Yngve Leander	1945–1950	Peter Irvell	1993–1998
Erland Sundberg	1950–1955	Göran Bohlin	1995–1998
Torsten Rundblom	1955–1958	Åsa Hellström	1998–2002
Hans Schwencke	1959–1960	Susanne Elg	2002–2005
Karl Junström	1961	Per Arenlid	2006–2007
Staffan Rudstedt	1962	Gunnar Albers	2007–
Per Nyblom	1963–1967		

Kansliets adresser	Inflyttningsår
Lästmakaregatan 6	1910
Mäster Samuelsgatan 21	1921
Tegnérgatan 35	1930
Drottninggatan 77	1933
Tegnérgatan 37	1963
Vasagatan 36	1982
Södermannagatan 48	1987
Nytorosgatan 17	1989
Tegnérgatan 37	1991
Dr Abrahams väg 86	1995
Frejgatan 75	2002
Hornsgatan 113	2007
Hornsgatan 123	2010

En social och human historia

Skyddsvärnet startade sin verksamhet år 1910 och har ända sedan dess hållit fast vid ett par bärande idéer. Den ena är synen på brottslingen som en like, en medmänniska, som behöver hjälp till självhjälp, vilket alltid har varit Skyddsvärnets motto.

Den andra bärande idén är att det är mer eller mindre självklart att bistå dem som behöver hjälp, när man har möjlighet till det.

Klienten har alltid satts i centrum. Oavsett vilka vindar som blåst. Immuniteten mot nya ideologier och begrepp som strider mot de bärande idéerna i verksamheten har varit stor. Klienten har förblivit skyddsling och begrepp som värsting har aldrig kunnat få fäste i verksamheten.

HJÄLP TILL SJÄLVHJÄLP
ANNO 1910
SKYDDSVÄRNET
